

In het Natuurhistorisch Museum in Reykjavik hadden wij eerder nagevraagd of en waar wij kans zouden hebben op Giervalken. De man trok een bedenkelijk gezicht en gaf ons nog de meeste kans rond het Myvatn. Giervalken worden steeds zeldzamer doordat hun belangrijkste prooi, het Sneeuwhoen, veel te zwaar bejaagd wordt door de mens.....

We wandelen in het natuurreservaat rond het meer en stuiten op diverse groepjes Sneeuwhoenders. Hier maken we dus een kans. Grutto's roepen overal en bewaken hun jongen. Ze zijn iets dieper rood van kleur maar verder onmiskenbaar. Hier bevindt zich de meest noordelijke broedplaats van deze soort.

Plotseling alarmeren veel vogels vanuit de richting van het meer. Het lijkt weer een Smelleken met een groot aantal zangvogels om hem heen. Maar we vergissen ons behoorlijk in de afstand en grootte, die zangvogels blijken allemaal Tureluurs en Goudplevieren te zijn! We realiseren ons nu dat ook die roofvogel een veel grotere afmeting heeft. Dat is dus de Giervalk, hij lijkt zeker zo groot als een Buizerd!

Al pratend constateren we dat het maar goed is dat het

een natuurreservaat is waar gelukkig niet op Sneeuwhoenders wordt gejaagd.

Even verder ligt een dode Raaf langs de weg. Toeval denken we, want kraaiachtigen laten zich niet snel aanrijden door auto's.

Aangezien onze reis bijna ten einde is besluiten we het dier mee te nemen voor de vergelijkingskollektie van het archeologisch instituut in Amsterdam.

Terug in Nederland wordt de Raaf ontleed en blijkt het lichaam vol met hagel..... We denken aan het natuurreservaat, Sneeuwhoenders en Giervalken, en kijken dan net zo bedenkelijk als de man in Reykjavik. Zeker wanneer je hebt gelezen dat de Raaf een speciale plaats bij de IJslanders inneemt. Volgens een oude legende werd een Raaf aan boord van een schip op de Atlantische Oceaan losgelaten. De vogel kwam niet meer terug en dus moest er land in de buurt liggen. Zo werden zij de eerste bewoners van het eiland.

Niettemin heeft onze reis naar het bijzondere IJsland, mede door het schitterende weer, diepe indruk gemaakt en zal lang in ons geheugen gegrift blijven.

Van Stippenkijker tot Zeetrekfreak

Rien Sluys

Om maar meteen met de deur in huis te vallen. Waarom is het zeetrek kijken zo weinig populair bij het overgrote deel van de leden van onze vereniging?

Onbekend maakt onbemind

Een klein aantal leden, ik schat zo'n 6 man, kijkt min of meer regelmatig over zee naar de vogels die passeren. Het bekijken van de vogeltrek over zee mag zich dan ook bepaald niet verheugen in een grote populariteit. Een vaak gehoord geluid is "Ik snap niet wat je er aan vindt om naar die stippen te kijken, ik vind het maar moeilijk, want dan heb een keer 'iets' dichterbij en dan weet je niet wat het is".

Toegegeven een verrekijker met een vergroting van minimaal 10 keer is een absolute voorwaarde, de groep die regelmatig over zee kijkt beschikt over 17x60 kijkers of telescopen, maar dan gaat er letterlijk een wereld voor je open. Er valt zo veel te genieten, te leren ook. Een scala van nieuwe vogelsoorten passeert de revue, wat te denken van Drieteenmeeuw, Jan van Gent, Kleine Jager en Zwarte Zeeëend, stuk voor stuk vogels met een eigen verhaal.

Het kijken over zee is een welkome uitbreiding op de jaarlijkse vogelkijkgenda; kan je in april, mei en juni je hart ophalen aan de zangvogels, van augustus tot

maart is het bijzonder 'stil' aan het zangvogelfront. En juist in die stille maanden kan het fantastisch zeetrek kijken zijn.

Zelf ben ik pas gaan zeetrek kijken nadat ik zo'n jaar of 6 broedvogels geïnventariseerd had in de duinen. Over een moeilijk begin gesproken, al die geluiden leken op elkaar en om er zeker van te zijn dat je de goede soort te pakken had moest je hem (alleen de mannetjes zingen) in de kijker zien te krijgen. Heeft u wel eens geprobeerd een Spotvogel te ontdekken in een, vol in blad staande, boom of een Braamsluiper te lokaliseren in dicht struweel. Over "stippen kijken" gesproken. Dan is een voorbij vliegende Jan van Gent, met z'n spanwijdte van zo'n 1.80 meter wel even wat anders. En als er dan, zoals op dinsdagmiddag 29 september zo'n 60 stuks vlak onder de kust aan het vissen zijn ga je echt uit je bol. Als een speer duiken ze in het water, waarbij ze vlak voordat ze het water raken snel hun vleugels intrekken. Echt een spectaculair gezicht.

Het juiste moment

Twee dames, enthousiast geworden door de sterke verhalen over zeetrek, tijdens het ontbijt op Vlieland, kwamen, nadat ze na vele omzwervingen de zeetrektelepost aan de Kon. Astrid Boulevard gevonden hadden, op het juiste moment. Die ochtend namelijk vlogen de Klei-

ne Jagers vlak achter de branding voorbij, tussen 8 en 9 uur 's morgens waren het er 32, voor beiden een belevenis.

Hiermee wil ik aangeven dat het van belang is dat je op het juiste moment aanwezig bent. Iets wat van een paar factoren afhankelijk is.

Het allerbelangrijkste is de windrichting, is de wind noord of komt hij uit het zuid westen is er in de regel weinig te beleven aan het zeetrekfront, en zo er al vogels te zien zijn dan vliegen ze vaak astronomisch ver weg zoals een zeetrek-collega immer pleegt te zeggen. Maar is het in het voorjaar noordoostenwind dan kan er sprake zijn van een spectaculaire steltloper trek. Datzelfde geldt voor zuidoostenwind in het najaar; het vlak achter de branding passeren van tientallen Jan van Genten is dan beslist niet ondenkbeeldig en over het algemeen zijn de vogels dan lekker dichtbij te zien. Als de wind na een frontpassage ruimt van west naar noordwest en een kracht heeft van 7 a 8 Beaufort dan is

het moment daar, waarop in het najaar (september en oktober) vogels als Vaal Stormvogeltje, Noordse Stormvogel, Grauwe Pijlstormvogel, Noordse Pijlstormvogel enz. gezien kunnen worden.

Natuurlijk zijn er nog meer factoren van belang. In "Vogels van Noordwijk en Omstreken" is een hoofdstuk opgenomen dat o.a. de vogeltrek over zee behandelt. Hier vind je een schat aan gegevens welke van belang zijn voor een geslaagde kennismaking met al dat "moois" dat aan ons voorbijtrekt.

Daarnaast zijn er op de zeetrekpost aan de Kon. Astrid Boulevard, zeker bij ideale omstandigheden, altijd wel enthousiaste zeetrekters aanwezig die je graag wegwijs maken in "zeetrekland". Als je eenmaal getuige bent geweest van "echte" vogeltrek over zee is er altijd dat spannende gevoel als je weer naar "de zuid" rijdt.

Zou het.....?

Paddestoelen

Kees Verweij

Al geruime tijd heb ik een speciale belangstelling voor paddestoelen. Jammer is het, dat paddestoelen voor de meeste mensen een onbekend terrein vormen. Bij een wandeling door het bos ziet men ze wel staan, omdat ze door hun vaak felle kleuren en bijzondere vorm behoorlijk de aandacht trekken. Maar daar blijft het dan meestal bij.

Zo verging het mij ook, maar op een of andere manier prikkelden deze misschien wat mysterieuze planten voortdurend mijn nieuwsgierigheid.

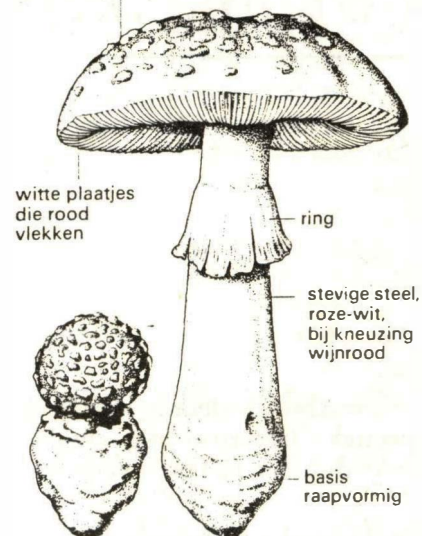
Om wat meer kennis te krijgen over paddestoelen heb je zeker bij het begin wat hulp nodig. Ik herinner mij nog goed de verschillende paddestoelenexcursies van Frans van den Berg in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Op zijn hem typerend bescheiden manier vertelde hij honderd uit en nadat wij soms meer dan 100 à 150 verschillende soorten hadden gezien, begon het soms knap te duizelen. Niettemin dank ik heel veel aan hem.

Zo bewaar ik nog zuinig mijn aantekeningen over paddestoelen. Ik was soms zo brutaal om met een doos vol dia's naar hem toe te gaan. Bijna feilloos kon hij de namen van de paddestoelen opnoemen, die ik hem liet zien. Daarbij vertelde hij ook nog tal van bijzonderheden. Het is buitengewoon jammer, dat hij een paar jaar geleden is overleden, want in hem ging een groot paddestoelenkenner verloren.

Op het ogenblik heb ik zo nu en dan contact met Hans Adema, een Leidse bioloog, die evenzo een bijzondere voorliefde voor paddestoelen heeft. Net als Frans van den Berg heeft ook hij een gedegen kennis van paddestoelen en weet hij deze kennis met groot enthousiasme uit te dragen, vooral tijdens de verschillende excursies die hij verzorgt. Hans Adema heeft voor onze vereniging in het Jan Verwey Natuurcentrum al verschillende lezingen verzorgd.

Vorig jaar heb ik met Hans Adema een speciale paddestoelenexcursie meegelopen op het landgoed "De

bruinrode hoed met
dikke schubben

Amanita rubescens

Parelamaniet

Horsten" te Wassenaar. Ik was gewapend met mijn fototoestel en telkens wanneer hij een voor mij onbekende naam noemde van een paddestoel legde ik hem vast, waarbij ik tevens het nummer van de dia noteerde. In oktober jl. heb ik dat weer gedaan tijdens een excursie met hem naar de Amsterdamse Waterleidingduinen. Op deze manier heb ik al aardig wat documentatie kunnen opbouwen over heel wat verschillende soorten paddestoelen.

Het herkennen van paddestoelen is zeker niet altijd eenvoudig. Om enig zicht te krijgen in deze bonte plantenwereld is het van belang de familie te herkennen, waartoe de aangetroffen soort behoort. Net als bij de hogere planten hebben ook de families van de paddestoelen specifieke kenmerken. Zoals het bezit van lamellen, gaatjes of stekels onder de hoed, de vorm van de hoed,